

**Nove
boje
znanja**

— STRATEGIJA OBRAZOVANJA,
ZNANOSTI I TEHNOLOGIJE

3

Obrazovanje odraslih

Obrazovanje odraslih sastavni je dio cjeloživotnog učenja. Stoga je nužno razvijati kvalitetne programe formalnog i neformalnog obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja, koji omogućavaju bolju zapošljivost i stjecanje ključnih kompetencija. Financijski poticaji i olakšice za polaznike programa i poslodavce povećat će njihovu motiviranost i uključenost.

Nove boje znanja

Nove boje znanja

Strategija obrazovanja,
znanosti i tehnologije

Nove boje znanja su projekt unaprjeđenja hrvatskog obrazovnog i znanstvenog sustava. Cilj je projekta omogućiti svakom djetetu razvoj koji je u skladu s njegovim mogućnostima i željama, u okruženju koje je usmjereno prema njegovim potrebama, koje je poticajno i prijateljsko. Cilj je također omogućiti svakom pojedincu cjeloživotno učenje u svrhu zadovoljavanja vlastitih interesa, lakše zapošljivosti i postizanja više kvalitete života. Napokon, cilj je Hrvatskoj osigurati znanost koja će raditi u interesu cijelog društva, težeći vrhunskim uspjesima.

Kvalitetno obrazovanje i znanost nužni su preduvjeti razvoja Hrvatske. Zbog toga ih Hrvatska prepoznaje kao razvojne prioritete koji jedini mogu donijeti dugoročnu društvenu stabilnost, ekonomski napredak i osiguranje kulturnog identiteta.

Nove boje znanja simbol su obrazovanog, otvorenog, mobilnog i inovativnog društva.

Posebno stručno povjerenstvo za provedbu
Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije

dr.sc. Petar Bezinović, zn. savj.
dr.sc. Neven Budak, red. prof., predsjednik
sr. sc. Ignac Lovrek, red. prof.
dr. sc. Tomislav Filetin, red. prof.
dr. sc. Teo Matković, doc.
dr. sc. Vlado Mrša, red. prof.
Eli Pijava Plavšić, prof.
Tihomir Tomčić, dipl. ing.
dr. sc. Feda Vukić, izv. prof.

MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I SPORTA
Zagreb, rujna 2015.

uvod

OBRAZOVANJE ODRASLIH

Obrazovanje odraslih u mnogim je zemljama prihvaćeno kao važan sastavni dio cjeloživotnog učenja. Zato je unutar sustava obrazovanja odraslih nužno razvijati te izvoditi kvalitetne programe formalnog i neformalnog obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja, koji omogućavaju bolju zapošljivost, stjecanje i razvoj ključnih kompetencija, tj. povišenje razine funkcionalne pismenosti. Radi dosezanja bitno višeg stupnja uključenosti odraslih građana u programe obrazovanja poduzet će se niz aktivnosti i mjera koje će poslužiti prevladavanju prepreka pristupu i sudjelovanju građana u programima obrazovanja.

Naglasak je u Strategiji na unaprjeđenju kvalitete i relevantnosti ponude, kao i na poticanju visokih učilišta da se aktivnije uključe u obrazovanje odraslih kroz studije s djelomičnim opterećenjem (izvanrednim studijima) u STEM području te osobito kroz programe koji nisu dio redovnih studija. Ključna zadaća visokih učilišta mora biti sustavno organiziranje seminara, radionica i programa za specijalističko usavršavanje visokoobrazovanih stručnjaka.

Budući razvoj će biti prioritetno usmjeren na organiziranje obrazovanja odraslih u ruralnim i manje razvijenim područjima zemlje i to u postojećim ustanovama za obrazovanje. Žele se uvesti financijski poticaji i olakšice za polaznike programa i poslodavce kako bi se time povećala njihova motiviranost i stupanj uključenosti. Cilj je i poticanje visokoškolskih ustanova da se snažnije i kvalitetno uključe u obrazovanje odraslih.

Uspostavit će se procesi i koherentan sustav priznavanja neformalno i informalno stečenih znanja i vještina, koji predviđaju Hrvatski kvalifikacijski okvir (HKO) i strateški EU dokumenti.

STANJE U HRVATSKOJ

13 721 **0,6%**

OSOBA U DOBI 25-64 GODINA
BEZ IKAKVOG FORMALNOG
OBRAZOVANJA

64 587 **2,7%**

OSOBA BEZ ZAVRŠENE
OSNOVNE ŠKOLE

386 682 **16,3%**

OSOBA SA ZAVRŠENOM
SAMO OSNOVNOM ŠKOLOM

1,4 mil **60,0%**

OSOBA SA ZAVRŠENOM SAMO
SREDNJOM ŠKOLOM

37,0% **25,9%**

EU HR

RAZINA OBRAZOVANJA
NEZAPOSLENIH OSOBA

33,1%

— 109.073

osoba sa završenom srednjom
školom za zanimanja u trajanju do
3 godine i školom za kv i kvv radnike

POSTOTAK MLADIH ODRASLIH OSOBA
OD 30-34 GODINA SA ZAVRŠENIM
TERCIJARNIM OBRAZOVANJEM, 2013

*Hrvatski postotak je viši samo od
onog Malte i Rumunjske u EU.*

29,0%

— 95.600

osoba sa završenom srednjom
školom za zanimanja u trajanju
od 4 i više godina i gimnazijom

20,4%

— 67.317

osoba sa završenom
osnovnom školom

5,5%

— 17.996

osoba s prvim stupnjem fakulteta,
višom školom i stručnim studijem

6,8%

— 22.508

osoba sa završenim fakultetom
i akademijom

5,1%

— 16.736

osoba bez škole i s nezavršenom
osnovnom školom

U PROSJEKU MJESEČNO, OD SVE ODRASLE
POPULACIJE (DOB 25-64) U 2014.,
KOJA SUDJELUJE U NEKIM AKTIVNOSTIMA
OBRAZOVANJA, OSPOSOBLJAVANJA ILI
USAVRŠAVANJA

85%

IZVANREDNIH STUDENATA U
VISOKOM OBRAZOVANJU IMA OD
30-35 GOD, 2011/12.

9,1%

% STUDENATA STARIJIH
OD 30 GODINA, 2011/12.

2,1%

ODRASLI KOJI SU STEKLI DIPLOMU
VISOKOG OBRAZOVANJA TIJEKOM ODRASLE
DOBI KAO % SVIH ODRASLIH, 2013.

U obrazovanju odraslih razlikuju se programi **FORMALNOG** i **NEFORMALNOG OBRAZOVANJA**, koje provode ustanove registrirane za djelatnost obrazovanja odraslih.

NEFORMALNO
OBRAZOVANJE

Neformalno obrazovanje odraslih u širem smislu podrazumijeva organiziranu aktivnost učenja čiji je cilj stjecanje i unapređivanje kompetencija za osobne, društvene i profesionalne potrebe, a ne dokazuje se javnom ispravom.

PROGRAMI
NEFORMALNOG
OBRAZOVANJA

Broj ustanova koje nude neformalne programe u stalnom je porastu tijekom proteklog desetljeća. Ti se programi provode bez mogućnosti provjere kvalitete i suglasnosti nadležne institucije, o njima se ne vode evidencije te su izvan sustava osiguravanja kvalitete. Takvi su programi u velikoj mjeri usmjereni komercijalnom nuđenju trenutno atraktivnih dopunskih znanja i vještina, a korisnici nisu cjelovito upoznati s mogućnostima verifikacije dobivenih potvrda i isprava pri zapošljavanju. Za mnoge od takvih kraćih programa dodjeljuju se bodovi prema odlukama strukovnih udruga i komora, ali oni uglavnom služe samo za formalno evidentiranje sudjelovanja u cjeloživotnom obrazovanju kod poslodavaca. Pritom nitko ne provjerava korisnost i ishode takvih procesa.

UOČENI
PROBLEMI
OBRAZOVANJA
ODRASLIH

▶ Slaba je uključenost odraslih u sustav obrazovanja. Nedovoljna učinkovitost sustava obrazovanja odraslih, mjerena iznimno slabom uključenošću, dijelom je posljedica neusklađenih procesa upravljanja između različitih nadležnih ministarstava, agencija, zavoda za zapošljavanje i drugih državnih i lokalnih institucija, dok je drugim dijelom posljedica nedovoljnog financiranja ili nepoticajnih financijskih mjera za polaznike obrazovanja, poslodavce i druge sudionike u sustavu. Ustanove same donose programe obrazovanja odraslih, a programe osnovne i srednje škole donosi ministar. Sadržaj programa osnovne škole nije prilagođen obrazovanju odraslih, program je sažet, ali ne na temelju procjene potrebnih kompetencija i vremena potrebnih za njihovo stjecanje, nego su izbačeni određeni sadržaji i predmeti u cijelosti. Zbog toga polaznici, iako imaju formalne preduvjete, vrlo teško mogu nastaviti obrazovanje.

▶ Ne postoji rok valjanosti izdanog rješenja (reakreditacija).

▶ Obveza za vođenjem evidencija postoji, ali ne i mjere sankcioniranja.

▶ Ne postoje standardi kvalifikacija i skupova ishoda učenja koji bi postavili minimalne kriterije i standardizirali ishode (НКО).

▶ Kriteriji za izdavanje mišljenja o programu i uvjetima nisu dovoljno propisani i razrađeni.

NEDOVOLJNO
EDUCIRANI
NASTAVNICI

Programe strukovnog obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja odraslih pretežno provode metodički nedovoljno educirani nastavnici koji su uglavnom stručnjaci za pojedina područja. Takvi stručnjaci s bogatim iskustvom korisni su i poželjni djelatnici, no uputno ih je dodatno andragoški obrazovati.

cilj 1

Osigurati preduvjete za povećanje uključenosti odraslih u procese cjeloživotnog učenja

Strategijom će se utjecati na podizanje opće svijesti o potrebi neprestanog učenja, obrazovanja i fleksibilne promjene kvalifikacija i zanimanja putem stjecanja novih znanja i vještina. Poticati će se uključivanje većeg broja građana i poslodavaca, a napose će se naglasiti uključivanje odraslih osoba nižeg stupnja obrazovanosti, osoba sa invaliditetom nezaposlenih, socijalno i drugačije marginaliziranih osoba, starijih i osoba treće životne dobi, useljenika te nezaposlenih mladih i onih čije postojeće kompetencije i kvalifikacije nisu tražene na tržištu rada, a izgledno je da to neće ni biti.

Unaprijedit će se korisniku usmjereni procesi informiranja i savjetovanja o mogućnostima cjeloživotnog učenja i obrazovanja, i to putem integralnog internetskog portala, širenja već uspostavljenih promotivnih aktivnosti.

Snažnijim i širim uvođenjem novih pomagala za učenje na daljinu te otvorenim i slobodnim pristupom postojećim i novim digitalnim resursima znanja i obrazovnim pomagalima racionalizirat će se, učiniti kvalitetnijim i ubrzati procesi obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja odraslih.

cilj 2

Unaprijediti i proširiti učenje, obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje kroz rad

U svim programima strukovnog obrazovanja odraslih povećat će se udio stjecanja praktičnih znanja i vještina, ponajprije u posebno organiziranim Centrima kompetentnosti.

Poslodavci će biti ohrabreni financijskim olakšicama i drugim poticajima, ali i obvezni svoje djelatnike neprestano i smišljeno osposobljavati za nova zanimanja te proširivati i usavršavati njihove kompetencije.

Sustavno će im se nuditi suvremeni programi osposobljavanja i usavršavanja za postojeće i nove kvalifikacije i zanimanja.

Inicijativama većih poslodavaca, koji su razvili interne obrazovne kapacitete i programe za školovanje vlastitih zaposlenika, pomoći će se u akreditaciji takvih programa. Na taj će se način omogućiti polaznicima stjecanje bodova, odnosno prenosive potvrde o stjecanju ishoda učenja.

cilj 3

Uspostaviti sustav osiguravanja kvalitete u obrazovanju odraslih

Uspostavit će se sustav osiguravanja kvalitete obrazovanja odraslih, koji sada ne postoji. U koncipiranju i njegovoj implementaciji slijedit će se načela Hrvatskog kvalifikacijskog okvira, i to kroz izradu obrazovnih programa utemeljenih na ishodima učenja i usklađenih s potrebama tržišta rada, usklađivanje s odgovarajućim standardima kvalifikacija i standardima zanimanja, izradu jasnih i transparentnih kriterija i procesa vrednovanja standarda kvalifikacija i skupova ishoda učenja te akreditacijom programa i institucija.

ZA USPOSTAVU SUSTAVA OSIGURAVANJA KVALITETE

U OBRAZOVANJU ODRASLIH PREDVIĐA SE:

- organizirati institucionalnu strukturu za razvoj i provedbu osiguravanja kvalitete s jasnom podjelom nadležnosti među uključenim institucijama
- osnažiti funkcije nadležnih agencija vezane uz osiguravanje kvalitete, standarde kvalifikacija, kriterije i postupke vrednovanja obrazovnih programa i ustanova za obrazovanje odraslih
- osposobiti ustanove koje provode formalno akreditirane programe obrazovanja odraslih za uspostavu unutarnjeg osiguravanja kvalitete
- uspostaviti sustav vanjskog vrednovanja ustanova i ishoda učenja.

cilj 4

Poboljšati organiziranost, financiranje i upravljanje procesima obrazovanja odraslih

Državne agencije će pratiti i objedinjavati podatke o akreditiranim programima, o svim ulaganjima u programe obrazovanja odraslih, inicijalnim akreditacijama i periodičkim reakreditacijama programa i institucija te o nadzoru u sustavu osiguravanja kvalitete.

Definirat će se prioritetni programi obrazovanja odraslih, odnosno prioritetne kvalifikacije koje se njima stječu.

Boljim identificiranjem prioritetnih programa unaprijedit će se planiranje i smišljeno usmjeravanje financijskih ulaganja i poticaja. Su-financiranje ustanova za obrazovanje odraslih provodit će ponajprije putem financijskih potpora polaznicima, i to samo za programe koji su traženi na tržištu rada ili su važni za predvidive potrebe društva.

Uvest će se mjere financijskih i drugih olakšica za poslodavce. Uspostavit će se optimalna mreža ustanova i formalnih programa za obrazovanje odraslih koji će uključivati opremanje i razvoj postojećih te osnivanje novih Centara kompetentnosti.

RADNA SKUPINA ZA CJELOŽIVOTNO UČENJE I OBRAZOVANJE ODRASLIH:

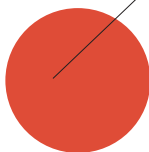
prof. dr. sc. Tomislav Filetin, Sveučilište u Zagrebu, voditelj
 mr. sc. Mislav Balković, Hrvatska udruga poslodavaca
 dr. sc. Predrag Bajković, Institut za javne financije
 prof. dr. sc. Neven Budak, posebni savjetnik predsjednika Vlade za znanost
 mr. sc. Sanja Crnković Pozaić, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava
 mr. sc. Ana Tecilazić-Goršić, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
 dr. sc. Boris Jokić, Insitut za društvena istraživanja u Zagrebu

IZVORI PODATAKA:

- državni zavod za statistiku
- agencija za odgoj i obrazovanje (AZOO)
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (MZOS)
- Eurostat
- Eurydice

Vizualna komunikacija i grafičko oblikovanje:
 Karla Paliska / Tea Pavić / Martin Peranović /
 Ivan Radović / Martina Ukić

1

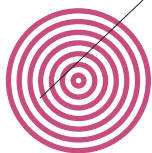
Rani i predškolski,
osnovnoškolski
i srednjoškolski
odgoj i obrazovanje

2

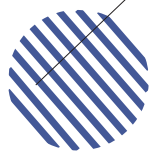
Visoko
obrazovanje

4

Cjeloživotno
učenje

5

Znanost i
tehnologija

